

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Katılımcı Nehir Havza Yönetimi Projesi Kamu- STK Su Diyalogu Toplantısı

Karadeniz Doğa ve Çevre Derneği Sunumu Blacksea Nature and Environment Association

Assist.Prof.Dr. Ahmet FİDAN

Ordu Üniversitesi Öğr.Üyesi | Karadeniz Doğa ve Çevre Derneği Genel Başkanı

21 Şubat 2020, Ankara

Karadeniz Bütünleşik Su / Havza Yönetimi Kapsam

Derneğimiz Karadeniz Doğa ve Çevre Derneği olduğu için, konuya birel su havzası olarak değil de Bütünleşik Su Havza Yönetimi olarak bakmaktadır.

Akış miktarlarına göre, Karadeniz'e, Romanya'dan, 200 Km³, (% 57,5), Ukrayna'dan, 55,5Km³, (% 15,9)) Gürcistan'dan, 46Km³, (% 13,2) Türkiye'den, 38 Km³, (% 10,9) Rusya'dan, 6,5Km³, (% 1,9) Bulgaristan'dan, 1,8Km³, (% 0,52) Kırım'dan, 0,3Km³, (0,08) çıkan nehirler akmaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Karadeniz Bütünleşik Su / Havza Yönetimimi Kapsam

Karadeniz ve çevresi su havzaları 7 ülkeden kaynaklanan akarsularla beslenen iç denizdir. Şu an için, dünya denizleriyle ve okyanuslarıyla bağlantısı sadece Türkiye üzerinden Marmara Havzasında bulunan İstanbul Boğazı aracılığıylaadır.

Türkiye'nin adalar dahil sahip olduğu **8333 km'lik kıyı şeridinin, %18.77'si** Karadeniz kıyılarından oluşmaktadır. Ortalama **derinliği ise 1.300 m'dir. Yüzölçümü, 36.875 Km² 'lik Azak Denizi ile birlikte 459.064 Km² , su hacmi ise 537 bin Km³ 'tür.** Doğu-batı yönünde en uç noktalar arasındaki uzaklık 1.149 Km, kuzey-güney yönünde en fazla genişlik ise 611 km olan Karadeniz **43.4130° N, 34.2993° E koordinatları arasında** bulunmaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Karadeniz Bütünleşik Su / Havza Yönetimimi Kapsam ve Etimolojik Bakış

Karadeniz ve çevresi su havzaları 7 ülkeden kaynaklanan akarsularla beslenen iç denizdir. Şu an için, dünya denizleriyle ve okyanuslarıyla bağlantısı sadece Türkiye üzerinden Marmara Havzasında bulunan İstanbul Boğazı aracılığıylaadır.

Karadeniz, etimolojik olarak, Yunanlar, (Grek) KARADENİZ'e "dost olmayan" anlamında **Pontos Aexeinos** demişlerdir. Aexeinos adının Persçe yani Farsça bir kelime olan "ahşaena"dan geldiği belirtilir. "**Ahşaena**", "**karanlık, zalim, uğursuz**" gibi manaları içerir. Bazı kaynaklarda da "kara" kelimesi Orta Asya Türklerinde kuzey anlamındadır. Çin kaynaklarında verilen bilgilere göre, Türkler Kuzey'e kara, Doğu'ya yeşil, Batı'ya ak demişler, Güney'i de kızıl olarak tarif etmişlerdir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Sorun | Sorunsallar

Su kütlesinin adı: Karadeniz Kıyısındaki Havzalara İlişkin Muhtelif Su Kütleleri

Su kütlesinin yeri: Çoruh, Doğu Karadeniz, Yeşilirmak, Kızılırmak, Batı Karadeniz, Sakarya, Marmara, Meriç, Tuna, Dinyeper, Rioni, Dinyester, Kodori, Bzyb, Don.

Su kütlesine yönelik tehdit: Karadeniz genel havzasında görülen kirliliğin ağırlıklı kısmı sanayiye yönelik endüstriyel kirliliktir.

Suyun niceliği ile ilgili sorun: (Örn; Bu bölgelerde kuraklıkla ilgili sorun olmasa da HES ler nedeniyle, nehir yataklarının değişiminden kaynaklanan sorun bulunmaktadır.

Suya Erişim (HES nedeniyle bölgedeki dereler susuz kalmakta, Karadeniz coğrafyası nedeniyle buna ilişkin çözüm de imkansıza yakın derecede zordur.

Sorunsallar: Endüstriyel kökenli, ağır metal ve radyoaktif kirlilikler Karadeniz için çok ciddi sorun teşkil etmektedir. Bu konuda ulusal düzeyde konunun öneminin yeterince vurgulanmaması, uluslararası düzeyde de mevzuatlardan kaynaklanan koordinasyon eksikliği.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

KADOÇED

Bütünleşik Su ve Havza Yönetimine İlişkin Eylem Planı

- Karadeniz Doğa ve Çevre Derneğimiz Su Havzalarının korunması ve sürdürülebilir şekilde temizliğinin sağlanması için önce ulusal sonra uluslararası bir rapor hazırlayacaktır.
- **Ulusal Rapor: Kara Deniz Su Raporu** şeklinde olacak. Bu rapor, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve ilgili bölge üniversiteleri paydaşlığı ile, ulusal düzeyde yürütülecek çalıştay sonunda oluşturulacaktır.
- **Uluslararası Rapor: KADOÇED Water Report**, ise, United Nations paydaşlığında, **Habitat Blacksea World Summit** sonrasında deklare edilecektir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

KADOÇED

Bütünleşik Su ve Havza Yönetimine İlişkin Eylem Planı

Karadeniz havzası ve kıyılarına ilişkin, Ulusal Eylem Planı, Uluslararası Eylem Planı hazırlanması gerekmektedir.

Bu eylem planında şu hususların çözümü acilen önemlidir.

1. Mevzuata Yönelik Boşlukların Giderilmesi
2. Çevre denetimi ve ÇED süreçleriyle ilgili çaprazlama denetim sisteminin aktifleştirilmesi
3. Bölge ülkeleri arasındaki mevzuata yönelik boşlukların ve entegrasyonun, Çevre ve Orman bakanlığı nezdinde, bölge ülkeleriyle düzenlenecek uluslararası konferansla giderilmesi.
4. Bu konularda endüstriyel kirlilik ve özelde ağır metal kirliliklerinin, maden ocaklarından kaynaklanan siyanür ve benzeri çözücülerin etkisiyle serbest kalan AĞIR METAL bileşimlerinin tehdit düzeyleri noktasında envanterinin veya raporunun çıkarılıp bu kirliliğin giderilmesine yönelik çoklu çözüm paketleri sunulması gerekmektedir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Sorunsallara İlişkin KADOÇED Çözümleri

- Karadeniz Genel Su Kütlesine İlişkin kirlilik ve özelde ağır metal kirliliklerinin, maden ocaklarından kaynaklanan siyanür ve benzeri çözücülerin etkisiyle serbest kalan AĞIR METAL bileşimlerinin ve özellikle Ukrayna ve Rusya ülkeleri kaynaklı Karadeniz'i tehdit eden Radyoaktif kirliliklerin tehdit düzeyleri noktasında envanterinin veya raporunun çıkarılıp bu kirliliğin giderilmesine yönelik çoklu çözüm paketleri sunulması gerekmektedir. Bu çözümler:
 1. Hukuksal Çözümler:
 2. Denetsel
 3. Yönetsel,
 4. Kültürel

Sorunsallara İlişkin KADOÇED Çözümleri

1. Hukuksal Çözümler:

1. Ulusal ve Uluslararası Bölgesel Mevzuattan kaynaklanan boşlukların giderilmesi,
2. Hukuk dilinin ve tanımlamaların unitype leştirilmesi (Literatür Birliği)
3. Literatür ve raporların üçlü dil çözümlenmeleri üzerinden yürütülmesi (İngilizce, Rusça, Türkçe)
4. MEPC, UNCED, IMO, MARPOL, OPRC Sözleşmesi ve OPRR Konferansı, 1882 Bükreş Sözleşmeleri nin tam olarak yerine getirilmemesi.

2. Denetsel Çözümlenmeler:

1. Özellikle yurt içinde denetim mekanizmasının ve yönetsel tekelleşmenin giderilmesine yönelik çözüm arayışları (Yasama, Yürütme, Yargı, Medya güçlerinin özerkliği önündeki engellerin aşılması)
2. Yurt içindeki sürdürülebilir denetimin yeniden inşası, Medyanın yeniden kartel veya havuz içi ve havuz dışı yapısından kurtarılması, medya kartelleşmelerinin önüne geçilmesi.

Sorunsallara İlişkin KADOÇED Çözümleri

3. Yönetmel Çözümler:

3. Yürütmeye ilişkin yeniden yapılandırma gereksinimi
4. Orman Bakanlığı ve Su İşleri Bakanlığının birbirinden yeniden ayrılması. (Eski sistem denetim ve koordinasyon noktasında daha iyiydi.)
5. Su İşleri Bakanlığı'nda su kurullarının yapılandırılmasında demokratikliğe gidilmesi ve Havzu Su Raporlarına dayalı Bölge Su Raporlarının birleştirilerek Ulusal Su Raporunun 5 yılda bir yayınlanması zorunluluğu getirilmeli,
6. Su dostu tarımsal teşvik sisteminin başlatılması

4. Kültürel Çözümler:

1. Su kültürüne ilişkin subliminal mesajların medyaya servis edilmesi
2. Denizci millet olma ve su kültürünün ve kullanımının önemine ilişkin ilk, orta ve yükseköğretim düzeyindeki bazı derslere alt müfredatlar eklenmesi

3. İç sular ve denizlere yönelik su festivalleri yapılması

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Karadenize İlişkin Sorunsallar

1. Kuzey ülkelerinden gelen karasal kökenli radyoaktif kirlilik
2. **Tuna, Dinyester ve Dinyeper'den gelen aşırı endüstriyel ağır metal kirliliği**
3. Ülke tarımına ilişkin yürütülen bilinçsiz gübre kullanımı sonucu biriken ağır metal kirliliği,
4. **Maden ocakları ve Özellikle Altın maden ocaklarındaki Siyanürün çözdüğü ve serbest kalan AĞIR METAL birikimleri,**
5. HES ler nedeniyle bir çok noktada EKOLOJİK TEHDİT ve BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK sorunu,
6. Petrokimya kaynaklı ağırlıklı olarak denizel kökenli kirlilikler
7. Ucuz et gereksinimi nedeniyle artan hayvan çiftliklerindeki aşırı kimyasal atıklar ve bunların ÇED denetimindeki eksiklikler.
8. RiO ve ODESA bildirelerine uyulmamasından kaynaklanan hukuksal ve yönetsel tehdit ve tehlikeler,
9. Ötrofikasyon kirlilikleri

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Hukuksal Dayanaklar

1. 618 sayılı Limanlar Kanunu (14 Nisan 1925)
2. 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu (1971)
3. 1982 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu (09 Temmuz 1982)
4. 2872 sayılı Çevre Kanunu (11 Ağustos 1983)
5. Çevre Kirliliğini Önleme Fonu Yönetmeliği (13 Mayıs 1985)
6. Gemi ve Deniz Araçlarına Verilecek Cezalarda Suçun Tespiti ve Cezanın Kesilmesi Usulleri ile Kullanılacak Makbuzlara Dair Yönetmelik (03 Kasım 1987)
7. Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği (04 Eylül 1988).

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Görseller

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Kaynakça / Bibliyografya

Ali ALKAN, Serkan S., FİDAN D., **Kirlilik ve Karadeniz**, http://www.aquast.org/uploads/pdf_250.pdf

BSEC 1997. **Global Environmental Facility Black Sea Environmental Programme, Black Sea Transboundary Diagnostic Analysis**, Birlik Ofset, İstanbul

Algan, N. ve Dündar, A.K., 2003. **Türkiye'nin Çevre Konusunda Verdiđi Sözler, Türkiye Bilimler Akademisi Raporları**, Sayı: 8 Güneş, Ş. 2001.

FİDAN A., Karadeniz, Neden Kara Deniz? Karadenizin Etimolojik Kökeni, Yazar Portal, Türkiye İnteraktif Köşe Yazarı Gazetesi ve Yazar Portalı, 25 Ekim, 2009, <https://www.yazarportal.com/karadeniz-neden-kara-deniz-karadenizin-etimolojik-kokeni/10209/>

Karadeniz'de Çevresel İşbirliği, 1992 Bükreş Sözleşmesi, ODTÜ Gelişme Dergisi, 28 (3-4): 311-337

Güngör E. ve Çağatay M.N. 2006. **Karadeniz'de Son 3000 Yıldaki Ani Çevresel Değişimler**, itüdergisi/d - mühendislik serisi, 5 (4): 23-33

URL 1 2007. <http://st.fatih.edu.tr/~cenkakman/Denizkirliligi.html>,

YILMAZ A., **Küresel Isınmanın Dünya Su Rezervleri Üzerindeki Etkileri**, Kent Akademisi | Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi | Cilt:8 Sayı: 2 Yaz 2015.

ÖZTÜRK; **Karadeniz'e dökülen Nehirler**, <http://ozhanoturk.com/2017/12/06/karadenize-dokulen-nehirler/>

VATAN Gazetesi, **"Karadeniz'de kirlilik alarmı!"**, <http://www.gazetevatan.com/karadeniz-de-kirlilik-alarmi-yuzde-87-si-yok-oldu--1237734-gundem/>

Havza Yönetim Planlarının Hazırlanması, Uygulanması Ve Takibi Yönetmeliği, <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.16695&MevzuatIlski=0&sourceXmlSearch=HAVZA%20Y%C3%96NET%C4%B0M%20PLANLARININ>

Birleşmiş Milletler Çevre Ve Kalkınma Rio Deklarasyonu, http://www.canaktan.org/hukuk/insan_haklari/yirminci-yuzyilda/cevre_ve_kalkinma.htm

Odesa Deklarasyonu, ODESA DECLARATION: Recommendations to overcome obstacles in access to civil registration and identity documents by Roma in Ukraine, <https://www.osce.org/odihr/347251>

TUDOV **Türkiye Denizleri Raporu** 2017, http://tudav.org/wp-content/uploads/2018/04/TUDAV_2017_Denizler_Raporu_s.pdf

